

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України
від 09.02.2017 № 7

Методичні рекомендації щодо процедур здійснення відбору зразків на виконання Плану державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження

I. Загальні положення

1.1. Ці Методичні рекомендації щодо процедур здійснення відбору зразків на виконання Плану державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження (далі – Методичні рекомендації) розроблені на виконання Законів України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" та "Про ветеринарну медицину" з врахуванням вимог Директиви Ради № 96/23/ЄС від 29 квітня 1996 року, Рішення Комісії № 98/179/ЄС від 23 лютого 1998 року, Рішення Комісії № 97/747/ЄС від 27 жовтня 1997 року.

II. Терміни і визначення

2.1. У цих Методичних рекомендаціях застосовуються такі терміни і визначення:

партія тварин – група тварин одного виду та однієї вікової групи, яких виростили в одному господарстві, в один і той самий час і за однакових умов вирощування;

відібраний зразок – зразок, відібраний державним інспектором для дослідження наявності залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження;

заборонені речовини або препарати – речовини або препарати, застосування яких для лікування тварин заборонене законодавством;

період виведення (каренції) – період, якого необхідно дотриматися між останнім застосуванням ветеринарного препарату для лікування тварин, за звичайних умов застосування та згідно з вимогами законодавства, та виробництвом харчових продуктів з таких тварин, з метою захисту здоров'я людей шляхом забезпечення того, щоб такі харчові продукти не містили залишків у кількостях, які перевищують максимальні допустимі рівні залишків для фармакологічноактивних речовин, передбачені законодавством.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів", "Про ветеринарну медицину".

III. Загальні вимоги до відбору, маркування та транспортування зразків

3.1. Територіальні органи Держпродспоживслужби визначають державних інспекторів відповідальних за виконання Плану державного моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах і необроблених харчових продуктах тваринного походження (далі - План державного моніторингу), які мають відповідну кваліфікацію (лікар ветеринарної медицини) та які пройшли навчання щодо відбору зразків.

3.2. Державні інспектори відповідальні за виконання Плану державного моніторингу (далі – державний інспектор) здійснюють відбір, реєстрацію, підготовку та транспортування відібраних зразків в належному стані.

3.3. Під час планування відбору зразків на виконання Плану державного моніторингу на територіальному рівні державний інспектор визначає відповідну кількість ферм, де буде здійснюватися відбір зразків з урахуванням:

напрямку діяльності господарства (вирощування, відгодівля на забій);

вид/породу, вік і стать тварин;

обсягів виробництва;

технологія утримання та вирощування тварин;

фактів недотримання вимог у минулому, в тому числі отримання невідповідних результатів лабораторних досліджень (випробувань), порушення вимог законодавства при здійсненні попереднього планового або позапланового заходу державного контролю; застосування ветеринарних препаратів та лікувальних кормів, недотримання періодів виведення (каренції) тощо.

3.4. Відбір зразків, повинен бути неочікуваним, здійснюватись без будь - якого заздалегідь визначеного часу, дати та дня тижня.

3.5. При відборі зразків для проведення лабораторних досліджень (випробувань) речовин групи А (заборонених речовин) та групи В (залишки ветеринарних препаратів та забруднювачів), необхідно враховувати вид та породу тварин, стать, вік, вгодованість тощо.

3.6. Відбір зразків на виконання Плану державного моніторингу здійснюється на:

фермах – від живих тварин;

бійнях – від забитих тварин;

молочних фермах – молоко;

птахофермах і підприємствах, де здійснюється пакування яєць та зберігання (зразки яєць);

товарних рибних господарствах – живу рибу;

на пасіках – мед;

на підприємствах з переробки меду – мед до процесу гомогенізації.

3.7. Процедура відбору зразків включає:

підготовку до відбору зразків (аналіз інформації щодо зразків, відбір яких необхідно здійснити, та оператор ринку, на якому буде здійснюватися відбір зразків, підготовка необхідного інвентарю та обладнання);

пломбування та маркування відібраних зразків (кожний відібраний зразок необхідно пломбувати/опечатувати таким чином, щоб унеможливити відкриття без пошкодження пломби/печатки, заміни зразка);

оформленого листа;

забезпечення належних умов зберігання зразків;

транспортування зразків до уповноваженої лабораторії.

3.8. Відбір зразків на підприємствах здійснюється рівномірно, протягом року, з урахуванням сезонності застосування деяких речовин та виробництва харчових продуктів. При цьому необхідно враховувати всю наявну інформацію щодо хвороб, та випадків застосування незареєстрованих ветеринарних препаратів тощо.

3.9. Від однієї тварини дозволяється відбір тільки одного зразка.

3.10. Державному інспектору забороняється здійснювати відбір зразків у випадках, коли він сам вживає антибіотики, оскільки можуть бути отримані хибно позитивні результати.

3.11. Перед відбором кожного зразка державний інспектор повинен дотримуватись особистої гігієни (мити руки, використовувати захисні одноразові рукавички). Для відбору кожного зразка використовується чистий інвентар та обладнання.

3.12. Відбір зразків проводиться в присутності власника (уповноваженої особи) тварин або продуктів тваринного походження.

3.13. Залежно від типу зразки поміщають у одноразові сейф-пакети або пластикові контейнери для збереження цілісності зразка, попередження заміни, контамінації та псування. Зразки, залежно від груп показників на які їх необхідно досліджувати, розділяють та маркують.

3.14. Кожний зразок відразу після відбору маркується шляхом прикріплення етикетки (додаток 1). Етикетка не повинна містити інформації щодо походження зразка (назви суб'єкта господарювання).

3.15. За результатами відбору зразків у трьох примірниках складається супровідний лист (додаток 2). Один примірник його залишається в компетентному органі, який повинен гарантувати, що не уповноважені особи не матимуть доступу до супровідного листа; другий - на підприємстві, а третій - надсилають до уповноваженої лабораторії разом зі зразком.

3.16. Одразу після пакування та маркування, зразки необхідно охолодити до температури від 2 до 7°C, за винятком зразків меду, та направити до

уповноваженої лабораторії з дотриманням вказаної температури. Лише після попереднього охолодження, зразки поміщають у транспортні контейнери, що містять охолоджувальні елементи. Слід дотримуватись вимог відносно достатньої кількості охолоджувальних елементів.

3.17. Контейнер для зразків повинен бути герметично закритим, опломбованим або опечатаним, таким чином, щоб унеможливити відкриття без пошкодження пломби/печатки, заміну зразка.

3.18. Охолоджені зразки необхідно транспортувати до уповноваженої лабораторії протягом 36 годин після відбору. Якщо це неможливо, зразки підлягають глибокому заморожуванню до $-15 - 30$ C та зберігають за таких умов до направлення в уповноважену лабораторію для проведення лабораторних досліджень (випробувань). Контейнер, у якому заморожується рідкий зразок, повинен бути заповнений на $3/4$.

3.19. Зразки меду та крові не заморожуються.

3.20. У випадку проміжного зберігання зразків, необхідно забезпечити відповідні умови зберігання. Зразки крові передаються в лабораторію негайно.

3.21. Для виділення плазми, зразки крові у встановленому порядку підлягають обробці антикоагулянтном та негайно доставляються до уповноваженої лабораторії. За необхідності плазму крові піддають глибокому заморожуванню.

3.22. Термін передачі заморожених зразків до уповноваженої лабораторії не має перевищувати одного тижня.

3.23. Дифростація заморожених зразків під час транспортування не допускається.

3.24. У разі, коли доставлений до уповноваженої лабораторії зразок було оцінено як непридатний для проведення лабораторних досліджень (випробувань), фахівець відповідної уповноваженої лабораторії складає акт про непридатність зразку, а державний інспектор повинен здійснити повторний відбір зразка.

3.25. При відборі і транспортуванні зразків повинні бути забезпечені умови, що виключають будь-який вплив на зразок, який може призвести до розпаду досліджуваних забруднюючих речовин та їх залишків, перехресного забруднення тощо.

3.26. У випадку валідації нового методу дослідження на залишки референс-лабораторія визначає належні умови зберігання та транспортування для забезпечення стабільності аналізів і цілісності зразків.

IV. Інвентар та обладнання при відборі зразків

4.1. Державні інспектори, що здійснюють відбір зразків, повинні мати інвентар та обладнання для відбору, пакування та доставки зразків до лабораторій, а саме:

сейф-пакети (різних розмірів) для біологічного матеріалу та/або одноразові ємності;

оснащення для маркування зразків (водостійкі маркери, етикетки, клейкі стрічки тощо);

печатки, пломбінатори;

одноразові катетери (для зразків сечі);

ножі,

мотузки, шпагати;

одноразові рукавички;

картонні осередки для яєць;

переносні холодильники.

4.2. Інвентар, ємності та матеріали для відбору зразків не повинні впливати на характеристики зразку (запах, смак, якість, склад), які можуть змінити результати досліджень та відповідати наступним вимогам:

підходити для їх передбачуваного використання;

бути хімічно нейтральними, водо- і жиронепроникними та виготовлені з нерозчинних та не абсорбуючих матеріалів;

бути чистими, сухими, гладкими, без тріщин, бажано із закругленими кутами, які не пропускають світло.

4.3. Обладнання та матеріали для відбору зразків повинні зберігатися у спеціальному відведеному місці.

4.4. Холодильники, морозильні камери і (або) приміщення для зберігання зразків повинні закриватися і пломбуватися уповноваженим на це особою.

V. Процедура відбору зразків

5.1. Відбір зразків на фермах:

На фермах, за винятком товарних рибних господарств, відбір зразків здійснюється тільки від живих тварин та досліджують тільки на речовини групи А.

У товарних рибних господарствах відбір зразків здійснюється для дослідження на речовини групи А та групи В.

Під час відбору зразків державний інспектор повинен оглянути всіх тварин на фермі з урахуванням:

ознак застосування фармакологічно активних речовин (діючих речовин);

зміни в поведінці;

рівня розвитку тварин в групі одної породи/категорії.

Якщо тварини, що відповідають цим критеріям, відсутні, державний інспектор обирає тварин, у яких існує найбільша вірогідність виявити відповідні речовини з урахуванням їх віку та статі. Відбір зразків від вагітних тварин не здійснюється.

Зразки для лабораторних досліджень (випробувань) на вміст речовин групи А1 (стілбени) не відбирають від тварин, призначених для відтворення та молочного напрямку.

Зразки для лабораторних досліджень (випробувань) на наявність речовин групи А відбирають від тварин, призначених для забою, в останньому періоді відгодівлі так, щоб результати випробувань були отримані перед вибуттям тварин на бійню, тобто з урахуванням часу отримання результатів випробувань.

5.2. Відбір зразків на бійнях

На бійнях здійснюється відбір зразків для дослідження на речовини групи А та групи В.

Під час оцінки туш та/або продуктів тваринного походження, з яких необхідно відібрати зразки, державний інспектор враховує такі критерії, щоб вірогідність виявити відповідні речовини була найвищою:

інформацію про виробника;

стать, вік, вид тварин, технологія утримання та відгодівлі;

ознаки застосування фармакологічно активних речовин;

загальноприйнятту практику застосування окремих фармакологічно активних речовин у відповідній технології сільськогосподарського виробництва.

Під час відбору зразків слід уникати відбору декількох зразків від однієї тварини, яка походить з одного господарства.

Під час огляду туш державний інспектор повинен визначити, чи є у тварини: ущільнення (щільний набряк продовгуватої форми під шкірою вуха);

пошкодження вух;

атрофовані тестікули;

нетипово розвинута мускулатура.

Державний інспектор здійснює відбір зразків з будь-якої туші, щодо якої існують підозри щодо вмісту залишків ветеринарних препаратів, відповідно до таблиць 1 та 2, а також з будь-якої туші, що має ознаки наявності гострих або хронічних захворювань, патологічних порушень тощо.

Таблиця 1

Типові ознаки, що вказують на можливий вміст залишків речовин групи А

Тип огляду	Ознаки або патологічні зміни у тварин, яким застосовували стимулятори росту:		
	Кортикостероїди	Гормони	Бета-агоністи
Передзабійний	У тварин зазвичай великий обсяг черевної порожнини (висячий живіт). Аномалії шкіри, алопеції. Набряки кінцівок. Підвищене споживання води. Нехарактерна кількість сечі в загоні для передзабійного утримання.	У телиць спостерігається надмірний розвиток молочної залози з просочуванням молока або з наявністю молока в загоні для передзабійного утримання. У самців тестікули мають недорозвинення	У тварин спостерігається розвиток мускулатури вище середнього рівня для їх породи, віку і статі

	Тварини зазвичай надмірно вгодовані для свого віку і статі	для свого віку і породи	
Післязабійний	Сечові міхури декількох тварин з однієї партії наповнені сечею, іноді також містять пісок і камені. Пошкодження нирок. Підвищена проникність судин, що призводить до розвитку набряків	Сильно розвинені молочні залози (молочні протоки з наявністю сироватки і (або) молока). Збільшена кількість навколонирикового або брижових жиру у самців і самок. У самців тестикули мають недорозвинення для свого віку і породи. Місця ін'єкцій, ущільнення у вигляді рідини або твердої горошини	Неприродно розвинена мускулатура для відповідної породи, віку, статі. Туші з низьким вмістом жиру, особливо в міжреберних і діафрагмальних м'язах, а також навколонирикового та підшкірного жиру

Таблиця 2

Типові ознаки, що вказують на можливий вміст речовин групи В

Тип огляду	Клінічні ознаки або патологічні зміни
передзабійний	Ознаки хвороби, включаючи кашель, витікання слизу, утруднене дихання, кульгавість, зневоднення і (або) травма. Ознаки захворювання вимені (гіперемія шкіри, молоко з пластівцями, кров'ю або гноєм, осередкові ущільнення тканин вимені тощо). Виснажені тварини, відсталі в рості і розвитку для свого віку і породи, пригнічені тварини, тварини з порушенням шкірного покриву (скуйовджена шерсть, суха шкіра, алопеції тощо).
післязабійний	Патологічні зміни в життєво важливих органах (легені, печінка, нирки), залозах, лімфатичних вузлах, матці, вимені і тощо. Ознаки плевриту або перитоніту на туші (сліди зачистки, шорсткості, почервоніння, крововиливи на плеврі або очеревині). Інші загальні ознаки: набряки, невідповідний колір м'яса (занадто яскравий), незвично сухе м'ясо. Видимі місця ін'єкцій

5.3. Відбір зразків від великої рогатої худоби та свиней

Відбір зразків від великої рогатої худоби та свиней здійснюється на фермах і бійнях. На фермах відбір зразків сечі здійснюється тільки від живих тварин.

На бійнях здійснюється відбір зразків сечі, м'язів, печінки та нирок.

Відбір зразків сечі необхідно здійснювати обережно, забезпечуючи попередження забруднення зразка фекаліями (забруднення фекаліями може призвести до хибно позитивного результату дослідження).

Зразки сечі на фермах відбирають при природному акті сечовипускання.

Відбір зразків сечі свиней здійснюється після годування. Державний інспектор повинен увійти до стійла та надати тваринам можливість звикнути до присутності незнайомої особи. Відбір зразків дозволяється здійснювати тільки після того, як тварини заспокояться.

Бикам необхідно більше часу для того, щоб звикнути до незнайомої особи. До тварини необхідно підходити ззаду, коли вона стоїть, оскільки саме в такому положенні у них зазвичай відбувається сечовипускання. Близько 50 мл сечі необхідно зібрати у чистий пластиковий контейнер. Контейнер не слід заповнювати повністю, оскільки в такому випадку під час охолодження або заморожування він може бути пошкоджений. Після відбору зразка пластиковий контейнер необхідно щільно закрити та помістити в поліетиленовий пакет. Для відбору кожного зразка сечі використовується індивідуальний катетер.

На бійні відбір сечі здійснюється разом із сечовим міхуром або за допомогою катетера.

Якщо здійснюється відбір зразка м'язів, рекомендується відбір скелетних м'язів або з частин туші меншої цінності, наприклад, з шиї. Слід уникати відбору зразків з місць, у які здійснювалися ін'єкції речовин групи В.

5.4. Відбір зразків від курей, індичок та іншої птиці

На птахофермах здійснюється відбір зразків тільки для дослідження на речовини групи А. Відбір зразків для дослідження на речовини групи В здійснюється тільки на бійнях.

Відбір зразків печінки здійснюється на бійнях після нутрування. Необхідну кількість печінки (200 г) збирають від декількох тушок, що належать до однієї партії.

Зразок м'язів включає одну або декілька тушок, залежно від методів дослідження.

5.5. Відбір зразків продуктів рибництва

Відбір зразків здійснюється на товарних рибних господарствах, перед їх розміщенням на ринку в якості харчових продуктів.

Зразок може включати одну або декілька риб, залежно від розміру та вимог методу дослідження. У разі відбору декількох риб їх необхідно відбирати з однієї партії (один вид і підвид, вирощені на одній фермі та водному об'єкті, в один час і за однакових умов, однакового розміру та/або ваги).

Рекомендована вага зразка – не менше 800 г. Риба, обрана для відбору зразка, не повинна важити менше 10 г.

Для дослідження на речовини групи А відбір зразків здійснюється тільки на фермах. Відбір зразків здійснюється від риби на всіх етапах сільськогосподарського виробництва, у тому числі риби, готової до розміщення на ринку для цілей споживання людиною.

Для дослідження на речовини групи В відбір зразків може здійснюватися на фермах (бажаний варіант) або на переробному підприємстві, або на етапі оптової реалізації від свіжої риби, готової до розміщення на ринку для цілей споживання. Рекомендується здійснювати відбір зразків риби під час періоду її вилову.

5.6. Відбір зразків молока

Відбір кожного зразку здійснюється державним інспектором тільки на молочних фермах і тільки сирого молока

Розмір зразка залежить від методу дослідження, що застосовується.

Рекомендований розмір зразка – 500 мл.

Зразки беруть з холодильника(ємності)для молока. Перед відбором зразків сире молоко слід перемішати, після чого одразу здійснюється відбір зразка. З одного холодильника (ємності) для молока здійснюється відбір одного зразка.

Зразки молока охолоджують та зберігають за температури від +2 до +7 °С та доставляють до уповноваженої лабораторії для дослідження протягом 36годин.

За необхідності зразки сирого молока дозволяється заморожувати і зберігати за температури -18 °С, щоб у найкоротший термін доставити в замороженому стані до уповноваженої лабораторії для дослідження.

5.7. Відбір зразків яєць

Відбір кожного зразка здійснюєтьсядержавним інспектором таким чином, щоб завжди було можливо простежити його до ферми походження яєць. Відбір зразків яєць дозволяється здійснювати тільки на фермах діяльність яких є отримання товарного яйця або на підприємствах, де здійснюється пакування яєць.

Не менше 30% зразків необхідно відбирати на підприємствах, де здійснюється пакування яєць, які представляють найбільшу частку яєць, що постачаються для споживання людиною.

Свіжі яйця відбирають з виробничих партій, які було перевірено та визнано безпечними для споживання людиною. Розмір зразка повинен бути не менше 12 яєць. Відбір зразка здійснюється з однієї партії та одного пташника на фермі. Місця розташування яєць у партії, з яких їх відбирають, обираються довільно.

5.8. Відбір зразків від кролів

Відбір зразків від кролів здійснюється на бійні таким чином, щоб завжди було можливо простежити їх до ферми походження.

Один зразок включає одну або декілька тварин з однієї партії одного виробника. Зразок м'язів включає одну або декілька тушок кролів однієї партії, отриманої від одного виробника, зразок печінки включає печінку декількох тварин з однієї партії, отриманої від одного виробника.

Якщо здійснюється відбір зразка м'язів, рекомендується відбір м'язів або з частин туші меншої цінності. Слід уникати відбору зразків з місць, у які здійснювалися ін'єкції речовин групи В.

5.9. Відбір зразків меду

Відбір зразків меду може бути здійснений на будь-якому етапі виробництва, за умови, що мед можливо простежити до виробника (пасіки).

Коли відбір зразків меду здійснюється на етапі переробки та пакування, зразки відбріють з однієї виробничої партії, походження якої може бути простежене (мед повинен походити з однієї пасіки).

Відбір зразків меду здійснюється під час збору меду (травень-жовтень).

Рекомендований об'єм зразку меду – 500 г. Зразок необхідно запакувати у пластиковий контейнер і доставити до уповноваженої лабораторії для дослідження.

VI. Відбір зразків у зв'язку із підозрою

6.1. Відбір зразків у зв'язку з підозрою може здійснюватися під час здійснення планових або позапланових заходів державного контролю на фермах і підприємствах, де здійснюється виробництво, зберігання та продаж продуктів тваринного походження.

6.2. На фермах відбір зразків у зв'язку з підозрою може здійснюватись у рамках проведення розслідувань після виявлення невідповідностей або у випадках виявлення заборонених речовин під час заходів державного контролю.

6.3. На бійнях відбір зразків у зв'язку з підозрою здійснюється у випадку наявності обґрунтованої підозри щодо незаконного лікування тварин або недотримання періоду виведення (каренції), а також у разі здійснення вимушеного забою.

6.4. Державний інспектор повинен оцінити дотримання періоду виведення (каренції), якщо тварини мають:

ознаки нещодавніх хвороб, зокрема маститу, артриту (кульгавість), пневмонії, метриту та недостатність харчування;

сліди від ін'єкцій (синці або відсутність пігментації, набряки, неприємний запах – наприклад при лікуванні із застосуванням тетрацикліну);

застосування ветеринарного препарату та дотримання вимог інструкції.

6.5. При підозрі незаконного лікування враховується:

наявність ущільнень;

нетипове місце для ін'єкції або є сліди масляного розчину в місці ін'єкції;

у тварин збільшені щитовидні залози;

тварини мають поранення вух або хвоста;

Під час огляду живих тварин спостерігається наступне:

тварини мають вторинні статеві ознаки (розвиток гребінця, соски/бородавки тощо);

тварини мають зміни поведінки (постійні крики або агресивна поведінка);

тварини мають ознаки підвищеної больової чутливості та/або тахікардії;

тварини рівно розподілені в групі, що включає різні породи;

тварини в гарному стані, але мають менший відсоток жирової тканини.

Туші та/або тварини, від яких було здійснено відбір зразків у зв'язку з підозрою, зберігають/утримують до моменту отримання результатів лабораторних досліджень (випробувань).

Зразки, відібрані у зв'язку з підозрою, необхідно доставити до уповноваженої лабораторії у найкоротший термін. У супровідному листі зазначається: "Зразок відібрано у зв'язку з підозрою– ТЕРМІНОВО". Уповноважена лабораторія здійснює дослідження зразків, відібраних у зв'язку з підозрою, у найкоротший термін у виключному порядку.

VII. Відбір репрезентативних зразків

7.1. Відбір статистично репрезентативних зразків здійснюється від тварин щодо якої проводиться розслідування у випадку виявлення факту незаконного лікування. Відбір статистично репрезентативних зразків здійснюється згідно з міжнародновизнаною науковою методологією. Під час розрахунку кількості зразків необхідно враховувати кількість тварин у групі, від яких здійснюється відбір зразків, а також прогнозовану кількість тварин, що пройшли незаконне лікування, згідно таблиці 3.

Таблиця 3

Приклад розрахунку кількості тварин, від яких необхідно здійснити відбір зразків для утворення репрезентативного зразка

N	Репрезентативний зразок (n), для якого вірогідність р(буде виявлено принаймні 1 тварину із залишками) дорівнює 99%						
	m = 20%	m = 50%	m = 60%	m = 70%	m = 80%	m = 90%	m = 95%
10	10	5	4	3	3	2	2
25	14	6	5	4	3	2	2
50	17	6	5	4	3	2	2
75	18	7	5	4	3	2	2
100	19	7	5	4	3	2	2
200	20	7	5	4	3	2	2
500	21	7	5	4	3	2	2
1000	21	7	6	4	3	2	2
10 000	21	7	6	4	3	2	2

де,

N = кількість тварин у групі;

n = кількість зразків, відбір яких необхідно здійснити;

m = кількість тварин, яка, згідно з припущенням, має залишки.

VIII. Об'єм зразку

8.1. Мінімальна кількість зразків повинна бути достатньою для того, щоб уповноважені лабораторії змогли здійснити процедури, необхідні для скринінгових і підтверджуючих досліджень. Рекомендований об'єм зразків визначено в додатку 3.

8.2. За винятком випадків, коли це неможливо з технічних причин, кожний зразок необхідно поділити мінімум на два еквівалентні частини, кожна з яких дозволяє здійснити повну процедуру дослідження. Такий поділ може здійснюватися у місці відбору зразків або в лабораторії.

8.3. Національна референс-лабораторія переглядає об'єм зразків (додаток 3) кожного разу після валідації нового методу досліджень згідно з Планом державного моніторингу.

Зразок етикетки

Тканина зразка: Вид тварини: Група речовин: Підгрупа або показник: Дата відбору:	№_	Вихідний реєстраційний № супровідного

Додаток 2 до Методичних рекомендацій

(найменування установи, що підготувала акт)

СУПРОВІДНИЙ ЛИСТ

ЩОДО НАПРАВЛЕННЯ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (ВИПРОБУВАНЬ) НА ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДЕРЖАВНОГО МОНІТОРИНГУ ДО УПОВНОВАЖЕНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

№ _____

(дата)

(місце)

I. Місце та мета відбору зразка	Місце відбору зразка: Ферма Бойня Інше (зазначити):		
	ПІБ власника зразка/найменування, ідентифікаційний код юридичної особи, адреса:.....		
	Тел.: _____ Факс: _____ E-mail: _____		
	Цільовий зразок Зразок, відібраний у зв'язку з підозрою (підстава виникнення підозри):		
	Група речовин:		Код дослідження (зазначити):
	A1 Стильбени	A2 Гіреостатики	A3 Синтетичні стероїди (зазначити):
	A4 Лактони резорцилової кислоти	A5 Бета-агоністи	A6 Речовини, включені до таблиці 2 Додатку до Регламенту (ЄС) №37/2010 (зазначити):
	B1 Антибактеріальні речовини (зазначити):		B1 Інші речовини групи B1 (зазначити):
	B2a Антигельмінтики (зазначити):	B2b Кокцидіостатики(зазначити):	
	B2c Карбамати та піретроїди (зазначити):	B2d Седативні препарати (зазначити):	B2e Нестероїдні протизапальні субстанції(зазначити):
B2F Інші фармакологічно активні (зазначити):			
B3 Інші речовини та забруднювачі навколишнього середовища	B3a Хлорорганічні сполуки, в тому числі ПХБ	B3b Фосфорорганічні сполуки	
B3c Хімічні елементи (зазначити):	B3d Мікотоксини (зазначити):	B3e Барвники (зазначити):	
B3f Інші Радіонукліди (зазначити):	B3 Інші речовини групи B3 (зазначити):		
II. Інформація про відібраний зразок	Тканина зразка: м'язи печінка нирки жир кров сеча сире молоко яйця риба мед вода корм інше:		
	Кількість зразків (одиниць):	Розмір зразка (кг, л, одиниць):	
	Номер печатки/пломби:	№ індивідуального пакування:	
	Час відбору зразка (дата, час):		
	Нормативно-правовий документ, згідно з яким здійснено відбір зразка:		
Обладнання, використане для відбору зразка:			
III. Інша інформація	Дата виробництва:	Вид тварини:	
		Стать тварини:	
	№ партії:	Вік тварини:	
	Розмір партії (кг, л, одиниць):	Ідентифікаційний №:	
	Тип пакування:	№ стада:	
Температура оточуючого середовища (°C) під час відбору зразка:	Додаткова інформація (у т.ч. щодо ферми походження), примітки:		
Зразок надсилається для дослідження до (найменування та адреса уповноваженої лабораторії):			
Звіт за результатам дослідження буде:	Вручено особисто	☐ Надіслано поштою	Надіслано за допомогою електронних засобів комунікації (уточнити*):

_____
(Посада особи, що здійснила відбір зразка)

_____
(підпис)

_____
(ПІБ, тел.)

_____
(Посада особи, що здійснила відбір зразка)

_____
(підпис)

_____
(ПІБ, тел.)

_____
(Посада власника зразка або уповноваженої особи)

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Заповнює лабораторія	Дата та час отримання зразка:	Оцінка придатності зразка для дослідження: придатний непридатний (підстави):
	Кількість зразка (кг, л, одиниць) на момент отримання:	
	Температура зразка (°C) на момент отримання:	
	Ресстраційний № зразка:	
	Зразок отримав: _____ (посада) (підпис) (ПІБ)	

Примітка: Необхідно підготувати 3 примірники супровідного листа: один – для особи, що здійснила відбір зразка, другий – для власника зразка, третій – для уповноваженої лабораторії.

* – Електронною поштою, факсом тощо

Рекомендований об'єм зразку

Зразок	Тварина/Продукт	Місце відбору зразка	Розмір зразка
Сеча	ВРХ, свині	На фермах На бійнях (забійна лінія, після нутрування)	50 мл
М'язи (включення жиру, сухожиль та сполучної тканини слід уникати)	ВРХ, свині	На бійнях (забійна лінія, під час післязабійного огляду)	500 г*
	Птиця, кролі	На бійнях (забійна лінія, під час післязабійного огляду)	500 г*
	Штучно вирощена риба	Товарні рибні господарства	1 або декілька риб (не менше 800 г)*
Печінка	ВРХ, свині	На бійнях (забійна лінія, під час післязабійного огляду)	200 г
	Птиця, кролі	На бійнях (забійна лінія, під час післязабійного огляду)	200 г (печінка декількох тварин з однієї партії, отриманої від одного виробника)
Нирки	ВРХ, свині	На бійнях (забійна лінія, під час післязабійного огляду)	Обидві нирки однієї тварини
Молоко	Тільки сире молоко	На молочних фермах, з холодильника для молока	500 мл**
Яйця	Тільки цілі яйця	На підприємствах, де здійснюється пакування яєць, і на фермах з розведення курей - несучок	12 яєць***
Мед	Мед	На будь-якому етапі виробництва	500 г

*Для радіологічних досліджень розмір зразка м'язів – 1,0 кг

** Для радіологічних досліджень розмір зразка молока – 1 л

*** Для радіологічних досліджень розмір зразка яєць – 30 штук